

Public and Private International Law Bulletin

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Türk Vatandaşlığının Yeniden Kazanılması Yollarında Aranılan Ortak Şart: Millî Güvenlik Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâli Bulunmamak

The Common Condition Sought for the Ways of Re-acquisition of Turkish Citizenship: Not Being in a Position Constituting an Obstacle for the National Security

Rifat Erten*

Öz

Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 13, 14 ve 43. maddelerinde düzenlenmiştir. Türk Vatandaşlığı Kanununun 13 ve 43. maddelerinde ikamet şartı aranmaksızın, 14. maddede ise ikamet şartıyla Türk vatandaşlığını kazanabilecekler belirlenmiştir. Her bir maddede ayrı ayrı bu yoldan vatandaşlığı kazanabilecek kişi grupları, yetkili makam ve vatandaşlığın kazanılması şartları da belirtilmiştir. Diğer yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması yollarında “millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama” şartı aranırken, Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması yollarının hepsinde “millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama” şartı aranmıştır. Türk Vatandaşlığı Kanununda şartta geçen “millî güvenlik” ve “kamu düzeni” kavramları tanımlanmadığı gibi hangi hususların şartın kapsamına girdiğini tespit etmemizi sağlayacak bir hüküm de mevcut değildir. Ancak Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte, şartla ilgili önemli hükümler getirilmiştir. Makalede, Kanunun ve Yönetmeliğin ilgili hükümleri hakkında genel değerlendirmeler yapılmış; akabinde Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması için aranılan “millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamak” şartının doğuracağı muhtemel sonuçlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Türk vatandaşlığı Kanunu, Türk vatandaşlığının kazanılması, Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması, millî güvenlik, kamu düzeni

Abstract

Reacquisition of Turkish citizenship is regulated under articles 13, 14 and 43 of the Turkish Citizenship Act No. 5901. Articles 13 and 43 set forth the individuals who may acquire Turkish citizenship without the requirement of residence whereas article 14 designates the persons who may acquire the citizenship with the requirement of residence. Under each provision, groups of persons who may acquire the citizenship through this way, the competent authority and the conditions of acquisition are provided separately. While the condition of ‘not being in a position constituting an obstacle for the national security and public order’ is sought for the other ways of acquisition of Turkish citizenship by the decision of the competent authority, in all of the ways of reacquisition of the Turkish citizenship, ‘not being in a position constituting an obstacle for the national security’ is set as a condition. The concepts of ‘national security and public order’ which are referred by the said conditions are not defined in the Turkish Citizenship Act, and there is no provision that enables us to determine which issues fall under the scope of this requirement. However, some significant provisions are provided under the Implementing Regulation of the Turkish Citizenship Act. In the article, general evaluations are made about the relevant provisions of the Act and the Regulation; subsequently, the possible consequences of the condition of “not being in a position constituting an obstacle for the national security” which is sought for the reacquisition of Turkish citizenship, are discussed.

Keywords

Turkish Citizenship Act, Acquisition of Turkish citizenship, recovery (reacquisition) of Turkish citizenship, national security, public order

* Sorumlu Yazar: Rifat Erten (Prof. Dr.), Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. E-posta: rerten@law.ankara.edu.tr ORCID: 0000-0003-2528-4321

Atf: Erten R, “Türk Vatandaşlığının Yeniden Kazanılması Yollarında Aranılan Ortak Şart: Millî Güvenlik Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâli Bulunmamak” (2020) 40(2) PPIL 1351. <https://doi.org/10.26650/ppil.2020.40.2.825632>

Extended Summary

The reacquisition of Turkish citizenship is regulated under the provisions of articles 13, 14, and 43 of the Turkish Citizenship Act (TCA) No. 5901. Articles 13 and 43 set forth which individuals may reacquire Turkish citizenship without the residence requirement, and article 14 designates those who may reacquire citizenship only if the requirement of residence is met. For each provision, the groups of persons who may reacquire citizenship through this way, the competent authority, and the conditions of reacquisition are provided separately.

The common conditions for the broader case of the acquisition of Turkish citizenship in relation to the decision of a competent authority, excluding the conditions for reacquisition, include “not being in a position constituting an obstacle for the national security and public order.” This condition, which was not stipulated under the previous act that was in force before the present one, was sought in accordance to sub-administrative regulations. This condition is regulated in TCA No. 5901 for the first time, and although it could have been considered to fall within the discretion of the competent authority, it is instead regulated as a condition, a fact that has drawn criticism. Another point of criticism is that because the scope of the condition is not sharply indicated, the competent authority has functionally been granted expansive discretionary power.

Criticisms regarding the ambiguity of the scope of the condition and the fact that it grants the competent authority an expansive discretion are correct. However, the concepts of national security and public order, invoked by the condition, are not defined in the TCA, and no provision allows it to be determined what issues fall under the scope of the requirement. Nevertheless, under article 72(5) of the Implementing Regulation of the TCA, the scope of the condition is established. Here, it is stated that persons who are found to have committed the actions mentioned in the provision and who are then sentenced to imprisonment for more than six months, excluding crimes of negligence, are not eligible to acquire Turkish citizenship. This provision, which is set forth in a long text, has been subject to criticism regarding its scope, in various ways. However, it does have certain significance with regard to restriction to the discretion of the competent authority and providing a certain amount of foreseeability. Thus, a scope is established for the applicant regarding this condition. Another qualification here is that the condition must be evaluated in relation to the national security and public order of the Turkish Republic.

Matters that are unrelated to the applicant or to the attitude or actions of the applicant and do not have a direct effect on the Turkish Republic, along with the decisions rendered by a foreign court, may form part of a decision regarding the acquisition of Turkish citizenship. The competent authority may decide to approve

or reject an application through an evaluation of the existence of these issues within the framework of its general discretion. However, it is not possible for the competent authority to its use general discretion for matters that fall under article 72(5) of the Implementing Regulation; their application should be decided pursuant to that article.

One negative side regarding article 72(5) of the Implementing Regulation is that it is very strict. For instance, the nature any prison sentence of more than six months is not considered except insofar as whether it administered for a negligent crime, and the time period that has passed after the sentence is considered irrelevant. The provision strictly stipulates that persons not meeting these criteria are not eligible to acquire Turkish citizenship.

The common condition sought for the reacquisition of Turkish citizenship for the applicant is, “not being in a position constituting an obstacle for the national security.” This condition is set forth under each provision of articles 13, 14, and 43 of the TCA. The concept of public order that is provided under the conditions regarding other ways by which Turkish citizenship may be acquired with the decision of competent authority, is not sought in the case of reacquisition of Turkish citizenship.

There was no such discrepancy in the Draft of the TCA submitted to the Turkish Grand National Assembly. The amendment was done to facilitate the reacquisition of Turkish citizenship, following consultations in regard to the Draft Act conducted under the Commission of Interior. The TCA was enacted with the amendments made to articles 13, 14, and 43.

The legislator deliberately excluded the ‘public order concept from the text and restricted the scope of the condition. Hence, it is not possible for the competent authority to consider public order when evaluating the applications for reacquisition of Turkish citizenship. In terms of reacquisition of Turkish citizenship, article 72(5) of the Implementing Regulation should be taken into account in relation with the framework designated for the national security. We are in the opinion that the competent authority cannot evaluate the public order matter even within its general discretionary power.

Pursuant to article 14 of the TCA, persons who are issued a decision of loss of nationality according to article 29 of the Act, may reacquire Turkish citizenship provided that ‘they are not in a position that constitutes an obstacle for national security’ and that ‘they reside in Turkey for three years’. On the other hand, we observe that it is very hard for these individuals to reacquire Turkish citizenship in practice. First of all, the reasons which are provided for the loss of nationality under article 29 of the TCA is mostly based on the fact that the person is out of the country. In particular, the reason provided under article 29(2) relies on the fact that

the person is out of the country. Therefore, it is very hard for those who are issued loss of nationality decisions to fulfill the three-year residence condition. Even if we assume that this condition is met, the actions which are considered as either direct or indirect reasons for the issuance of loss of nationality decisions are of nature to be considered within one or some of the actions related to national security under article 72(5) of the Implementing Regulation. Bearing in mind that article 72(5) does not grant a discretionary power in relation to the actions listed under this provision, it would be consistent to state that it is very difficult for the individuals who are issued a loss of nationality decision to reacquire Turkish citizenship.

Türk Vatandaşlığının Yeniden Kazanılması Yollarında Aranılan Ortak Şart: Millî Güvenlik Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâli Bulunmamak

Giriş

Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması, Türk Vatandaşlığı Kanunu (TVK)¹ m. 13, 14 ve 43’de düzenlenmiştir. Mülga kanunlarda düzenlendiği gibi yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması yollarından biri olarak kaleme alınmakla birlikte, yürürlükteki düzenlemenin öncekilere göre önemli farklılıkları da bulunmaktadır. TVK’nın 13 ve 43. maddeleri ikamet şartı aranmaksızın, 14. maddesi ise ikamet şartıyla Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasına ilişkin düzenleme getirmiştir. Her bir maddede ayrı ayrı bu yoldan vatandaşlığı kazanabilecek kişi grupları, yetkili makam ve vatandaşlığın kazanılması şartları belirtilmiştir.

Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması dışındaki diğer yetkili makam kararıyla kazanma yollarının tamamında (vatandaşlığı genel olarak, istisnaî yolla ve evlenme yoluyla kazanma) ve evlât edinilme yoluyla kazanmada -her bir yola ilişkin ayrı belirlenen şartlar yanında-, aranılan ortak şart, “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama*”dır. Bu şart, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan TVK Tasarısının ilk hâlinde² Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması için de aranmakla birlikte, İçişleri Komisyonunda Tasarı hakkında yapılan görüşmeler sırasında, “*kamu düzeni*” kavramı metinden çıkarılmış ve ilgili maddeler (m. 13, 14 ve 43) bu şekilde kanunlaşmıştır. Böylece “*millî güvenlik*” ve “*kamu düzeni*” kesişen yönleri bulunmakla birlikte farklı kavramlar olduğundan³, şartın kapsamı daraltılarak Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması kolaylaştırılmak amaçlanmıştır⁴. Daha sonra TVK’nın 43. maddesi Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 32. maddesi ile yeniden düzenlenmiştir⁵. “*Millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama*” şartı değişik metinde de korunmuştur.

1 Türk Vatandaşlığı Kanunu, Kanun Numarası: 5901, Kabul Tarihi: 29.5.2009, RG 12.6.2009/27256. TVK m. 47(1) uyarınca, 11.02.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu (mülga 403 sayılı TVK) yürürlükten kaldırılmıştır. TVK, 48. maddesi uyarınca yayımlandığı tarihte yürürlüğe girmiştir. Aksi ifade edilmedikçe metinde verilen madde numaraları TVK’ya aittir. Mülga 403 sayılı Kanun, RG 22.2.1964/11638.

2 Tasarı için bkz. ‘Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/458)’ <<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss90.pdf>> Erişim Tarihi 15.9.2020.

3 İki kavramın farklılıkları hakkında bkz. Mustafa Erkan, ‘Türk Vatandaşlığının Sonradan Kazanılmasında ‘Millî Güvenlik’ ve ‘Kamu Düzeni’ Kavramlarının İncelenmesi’ in Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz and Lale Ayhan İzmirli (eds), *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler Sempozyumu* (Savaş 2019) 17, 23 vd (*Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni*); Özge Okay Tekinsoy, *İdare Hukukunda Kamu Düzeni Kavramı* (XII Levha 2011) 72 vd.

4 Bkz. ‘İçişleri Komisyonu Raporu (1/458)’ <<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss90.pdf>> Erişim Tarihi 15.9.2020; Rifat Erten ‘Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı’nın Türk Vatandaşlığının Kazanılmasına İlişkin Hükümleri Hakkında Değerlendirmeler’ (2008) 66(4) Ankara Barosu Dergisi 36, 47; Vahit Doğan, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (16th edn, Savaş 2020) 81 vd.

5 Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası: 7039, Kabul Tarihi: 19.10.2017, RG 3.11.2017/30229. 7039 sayılı Kanunla TVK’da yapılan değişiklikler hakkında değerlendirmeler hakkında bkz. Mustafa Erkan, ‘Türk Vatandaşlığı Kanununda 7039 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi’ (2019) 29(2) Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni 415, 418 vd (*Değişiklikler*).

Makalede, TVK m. 13, 14 ve 43 hükümlerinde, Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasında ortak şart olarak aranan “*millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâlin bulunmaması*” şartı ele alınacaktır. Bu şartla ilgili, Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik⁶ (Yönetmelik) hükümleri de nazara alınarak muhtemel durumlar ortaya konulacak ve tahliller yapılacaktır. Ancak, öncelikle, “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek hâli bulunmama*” şartı hakkında açıklamalara yer verilecektir. Zira ilk olarak anlam ve kapsamı itibarıyla bu şartla ilgili yapılacak değerlendirme ve tespitlerin birçoğu “*millî güvenlik*” şartı bakımından da geçerlidir; ikinci olarak da bu yöntemle farklılıklar ortaya konulacaktır.

I. Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâlin Bulunmaması Şartı

A. Genel Olarak

Mülga 403 sayılı TVK döneminde, millî güvenlik ve kamu düzeni açısından engel teşkil edecek bir hâlin bulunmaması şartı, kanunda yer almamakla birlikte, idarî düzenlemelerdeki benzer ifadeler nedeniyle uygulamada aranmıştır. Konuya ilişkin gizli bir yönergenin de olduğu mahkeme kararlarına yansımıştır. Danıştay, söz konusu yönergeye dayalı idarî işlemler konusunda aksi yönde kararlar vermekle birlikte, devletin hükümlerlik/egemenlik hakkı, devletin genel güvenliği ve siyasî çıkarları gibi gerekçelerle vatandaşlığı kazanma taleplerinin reddi işleminde hukuka aykırılık görmediği kararları da söz konusudur⁷. Yetkili makamın vatandaşlığa alma hususunda takdir yetkisi varken, alt idarî düzenlemelerle yeni bir şart getirilmesi, Türk vatandaşlık hukukunun en önemli ve temel ilkesi olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının⁸ 66. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “*Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir*” hükmünde dayanağını bulan kanunilik ilkesi bağlamında doktrinde tenkit edilmiştir⁹.

TVK’da, Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması dışındaki yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması yollarında, ilgili hükümlerin hepsinde “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil eden bir hâli bulunmama*” şartı aranmıştır (bkz. TVK m. 11(1)(g), m. 12(1) ve m. 16(1)(c)). Niteliğine uygun düşmemekle birlikte evlât edinilme yoluyla vatandaşlığın kazanılması için de aynı şartla

6 Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Sayısı: 2010/139, Kabul Tarihi: 11.2.2010, RG 5.4.2010/27544.

7 Doğan (n 4) 71.

8 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası: 2709, Kabul Tarihi: 7.11.1982, RG 9.11.1982/17863 Mükerrer.

9 Bilgin Tiryakioğlu, ‘Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısına Göre Vatandaşlığın Yetkili Makam Kararıyla Kazanılması’ in Vahit Doğan, Feriha Bilge Tanrıbilir and Banu Şit (eds), *Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı Sempozyumu* (Seçkin 2008) 79, 82; Feriha Bilge Tanrıbilir, ‘Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısının Vatandaşlığın Kazanılmasına İlişkin Hükümleri’ (2008) 75 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 27, 40 vd; Erten (n 4) 44.

yer verilmiştir (bkz. TVK m. 17(1))¹⁰. Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasında ise kolaylık sağlamak amacıyla “*kamu düzeni*” ibaresi çıkarılmış ve bunlarla ilgili “*millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamak*” şartı aranmıştır (bkz. TVK m. 13, 14 ve 43).

Yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması şartları arasında “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil eden bir hâli bulunmama*” şartına yer verilmesi suretiyle, öncesinde idarî düzenlemelerde yer alan uygulamanın kanunî dayanağa kavuşturularak, kanunîlik ilkesine aykırılık durumuna son verildiği ifade edilmiştir¹¹. Bununla birlikte, yetkili makamın takdir yetkisine sahip olduğu, bu yetkinin millî güvenlik ve kamu düzeni açısından da değerlendirmeyi içerdiği, buna rağmen varlığı ve yokluğunun yine idarenin takdirine bağlı bu şartın getirilmesinin yerindeliliğine yönelik eleştiriler de söz konusudur¹². Bunun yanında “*millî güvenlik*” ve “*kamu düzeni*”nin, içeriğinin tespiti kolay olmayan muğlâk kavramlar olduğu, bu yüzden yetkili makamın takdir yetkisini genişlettiği de belirtilmiştir¹³.

B. Şartın Kapsamı

“*Millî güvenlik*”¹⁴ ve “*kamu düzeni*” gibi kavramlar soyutluğuna, içeriğinin tespitinin zorluğuna rağmen düzenlemelerde sıklıkla kullanılmaktadır. Bunlar ve benzer nitelikteki kavramlar, zamanla ortaya çıkan anlayış değişikliklerinde ve öngörülme sorunlarda karar vermede kolaylık sağlarken, diğer yandan yetkili makamın takdir

- 10 Evlât edinilme yoluyla vatandaşlığın kazanılması, TVK Tasarısının ilk hâlinde “*Bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilme yedi yaşından küçük çocuk, evlat edinildiği tarihten itibaren Türk vatandaşlığını kazanır*” şeklinde iken, İçişleri Komisyonu görüşmeleri sonrasında bugünkü hâlini alarak kanunlaşmıştır. İçişleri Komisyonu raporunda, “*...belli bir yaşın üstünde olanların vatandaşlığa alınması durumunda istenmeyen sonuçların doğabileceği ve bu hakkın kötüye kullanılabilceği endişesi(nden)...*” delayı değişikliğe gidilerek, evlât edinilme yoluyla vatandaşlığın kazanılmasının otomatik olmaktan çıkarılıp, yetkili makam kararıyla vatandaşlığa alınmaya dönüştürüldüğü belirtilmiştir. Bununla birlikte, sonradan vatandaşlığın kazanılması yollarının sayıldığı TVK m. 9’da herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu maddeye göre, evlât edinilme, yetkili makam kararı ve seçme hakkının kullanılmasıyla birlikte vatandaşlığın sonradan kazanılması yollarından biri olarak düzenlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Gülin Güngör, *Tâbiyet Hukuku* (8th edn, Yetkin 2020) 108 vd; B. Bahadır Erdem, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (7th edn, Beta 2019) 182 vd; Doğan (n 4) 100 vd; Rona Aybay, Nimet Özbek and Gizem Ersen Perçin, *Vatandaşlık Hukuku* (1st edn, Siyasal 2019) 143 vd; Musa Aygül, ‘Evlât Edinme Yolu ile Vatandaşlığın Kaybedilmesi ve Kazanılması’ (2012) 99 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 45, 64 vd.
- 11 Tiryakioğlu (n 9) 82; Tanrıbilir (n 9) 41; Erten (n 4) 44. Anayasa m. 66/III göz önüne alındığında TVK’da şarta açıkça yer verilmesinin olumlu bir düzenleme olarak da nitelendirilebileceği hakkında bkz. Erdem (n 10) 138.
- 12 Ergin Nomer, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (24th edn, Filiz 2018) 87; Esra Gül Dardağan Kibar, ‘Türk Vatandaşlık Mevzuatı ve Güncel Gelişmeler Işığında Vatandaşlığın Kanuniliği İlkesi’ in Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz and Lale Ayhan İzmirli (eds), *Millîlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler Sempozyumu* (Savaş 2019) 3, 5 vd; Esra Gül Dardağan Kibar, ‘Türk Vatandaşlığının İradî Olarak Kazanılması’ in Arzu Alibaba and Ulvi Nail Gül (eds), *Prof. Dr. Esin KONANÇ Anısına TC-KKTC Karşılaştırmalı Vatandaşlık Hukuku Sempozyumu* (DAÜ 2016) 39, 44. Ayrıca bkz. Doğan (n 4) 72; Erdem (n 10) 135 vd.
- 13 Kamuran Reçber and Zeynep Özgenç, ‘5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunundaki Bazı Boşluklar’ (2016) 74(1) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 373, 379; Doğan (n 4) 71 vd. Şartın, son derece belirsiz ve vatandaşlığın kazanılması bakımından oldukça tehlikeli bir koşul olarak değerlendirilebileceği hakkında bkz. Aybay, Özbek and Ersen Perçin (n 10) 143. Bununla birlikte, şartın Türk vatandaşlığının seçme hakkı yoluyla kazanılmasında neden aranmadığına yönelik de eleştiriler getirilmiştir: Reçber and Özgenç (no 12) 377 vd; Erkan, *Kamu Düzeni ve Millî Güvenlik* (n 3) 27.
- 14 Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 2(1)(d)’de “*millî güvenlik*” ibaresinin, “*Devletin anayasal düzeninin, millî varlığının, bütünlüğünün, milletlerarası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik dâhil bütün menfaatlerinin ve ahdi hukukunun her türlü dış ve iç tehditlere karşı korunması ve kollanmasını*” ifade ettiği belirtilmiştir. Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Sayısı: 6, RG 15.7.2018/30479.

yetkisini çok genişlettiğinden bireyler aleyhine keyfi kararların verilmesine de dayanak olabilmekte, öngörülebilirliği engellemektedir.

TVK’da “*millî güvenlik*” ve “*kamu düzeni*” kavramları tanımlanmadığı gibi, vatandaşlığı kazanma taleplerinde hangi hâllerin millî güvenlik ve kamu düzeni açısından engel olacağını tespit etmemizi kolaylaştıracak bir hüküm de yoktur. Şarta, TVK’da ilk olarak 11. maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde yer verilmiş olup; söz konusu madde genel olarak vatandaşlığın kazanılması şartlarını saymaktadır. TVK m. 11(1)(g)’nin gerekçesinde, şartla ilgili şu açıklamalara yer verilmiştir: “*Bu şartın konulması ile millî güvenlik bakımından tehlike teşkil eden ve millî menfaatler ve ülke bütünlüğü aleyhine faaliyet gösterenlerle bu faaliyetleri destekleyenlerin, bu gibi kişi veya kuruluşlarla ilişki içerisinde bulunanların ve herhangi bir isyan, sabotaj, casusluk, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı, evrakta sahtecilik gibi kamu düzenini bozan faaliyetlerde bulunanların Türk vatandaşlığını kazanmaları engellenmektedir.*”

Gerekçenin genel bir fikir vermekle birlikte, şarta dair somut bir tanım veya sınırları belirgin bir çerçeve sunmadığını söyleyebiliriz¹⁵. Bunun yanında *millî güvenlik* ve *kamu düzeni* kavramları arasındaki çizgi net değildir. Açıklamanın kamu düzeni kapsamında sayılan eylemlerin bir kısmı, aynı zamanda millî güvenlik bağlamında da değerlendirilebilecek niteliktedir¹⁶. Oysa iki kavram arasındaki çizginin net olması Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması başvurularında millî güvenlik bakımından yapılacak değerlendirmeyi kolaylaştıracaktır. Ayrıca “*gibi*” ifadesinin kullanılmasından anlaşılacağı üzere *kamu düzeni* bakımından sayılanlar örnek kabilinden olup; benzer eylem değerlendirmesine bağlı olarak başka eylemler de kapsama alınabilecektir. Son olarak belirtilen eylemlerin tespitinin nasıl yapılacağına dair de bir açıklık söz konusu değildir.

Gerekçeden de anlaşılacağı üzere millî güvenlik ve kamu düzeni kavramları Türkiye Cumhuriyetiyle ilgilidir. Başka bir ifadeyle, Türk vatandaşlığını kazanma başvurusunda bulunanın Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamalıdır. Şartın, ilgilinin başvuru öncesinde gerçekleştirdiği eylemleri dikkate alınarak, vatandaşlığın kazanılması sonrasında millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından sakınca doğuracak riskleri bertaraf etmeyi amaçladığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla yetkili makam geçmişe bakıp, geleceğe ilişkin bir varsayımla karar vermek durumundadır.

C. Yönetmelik m. 72(5) Hükmü

Yönetmeliğin “*Araştırma, soruşturma ve geçerlilik süresi*” başlıklı 72. maddenin beşinci fıkrası, şartla ilgili oldukça önemli bir hüküm getirmiştir. Fıkra, açıkça “*millî*

15 Gerekçedeki bu açıklamaya rağmen, hangi hâllerin millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edeceğinin belirlenmesinde tereddütlerin doğmasının mümkün olduğu hakkında bkz. Nomer (n 12) 86.

16 Erkan, *Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni* (n 3) 28.

güvenlik” ve/veya “kamu düzeni” ibarelerini içermemektedir; bununla birlikte, doktrinde, içeriği itibariyle hükmün, millî güvenlik ve kamu düzeni şartıyla ilgili olduğu kabul görmüştür.

Fıkra hükmüne göre, “*İlgili kurumlarca yapılan araştırma sonucunda Anayasa ile kurulu devlet düzenini yıkma yolunda faaliyette bulunduğu, bu faaliyetlerde bulunanlarla işbirliği yaptığı veya bunları maddi olarak desteklediği, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı yurt içinde veya dışında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarla ilgili faaliyetlerde bulunduğu, isyan, casusluk ve vatana ihanet suçlarına katıldığı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler ile taksirli suçlar hariç olmak üzere ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar Türk vatandaşlığını kazanamaz.*”

Hükümde, millî güvenlik ve kamu düzeni kavramları arasındaki sınırla ilgili net bir açıklık yoktur. Ancak, hükmün “*Anayasa ile kurulu devlet düzenini yıkma yolunda faaliyette bulunduğu, bu faaliyetlerde bulunanlarla işbirliği yaptığı veya bunları maddi olarak desteklediği, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı yurt içinde veya dışında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu*¹⁷ *kapsamına giren suçlarla ilgili faaliyetlerde bulunduğu, isyan, casusluk ve vatana ihanet suçlarına katıldığı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler*” kısmının genelde millî güvenlikle; diğer kısmın, yani “*taksirli suçlar hariç olmak üzere ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar*” kısmının ise kamu düzeniyle ilgili olduğunu değerlendirebiliriz. Ayırımın çizgisinin net olmadığını tekrar belirtmek gerekir. İlk kısımda eylemler; ikinci kısımda ise hapis cezası süresi (mahkeme kararı) kıstas alınmıştır. Millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek hâllerle ilgili mahkeme kararına gerek görülmemiştir. Dolayısıyla millî güvenlik kapsamında kalan eylemlerle ilgili mahkeme kararı olsa dahi hükme bağlanan hapis cezasının süresinin de bir önemi bulunmayacaktır.

Yönetmeliğin bu hükmü olumlu ve olumsuz yönleri itibariyle eleştirilebilir. Hükmün olumlu yanı, yukarıda belirtildiği gibi, “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel hâli bulunmama*”yı bir şart olarak ele alması, kapsama giren hususları biraz daha somutlaştırması, böylece belli bir düzeyde öngörülebilirliği sağlamasıdır. Kapsamın başarılı bir şekilde kaleme alınıp alınmaması hususunu bu aşamada göz

17 Terörle Mücadele Kanunu, Kanun Numarası: 3713, Kabul Tarihi: 12.4.1991, RG 12.4.1991/20843 Mükerrer.

ardı ederek¹⁸, TVK’da getirilen şartın içerdiği kavramlar nedeniyle muğlâk ve/veya belirsiz olduğu yönündeki eleştiriler de dikkate alındığında, Yönetmelik m. 72(5) hükmünün işlevi önem kazanmaktadır. Şartın içeriğine dair somut tespitler, yetkili makamın takdir yetkisini önemli ölçüde sınırlamakta, vatandaşlığın yetkili makam kararıyla kazanılmasında belli bir düzeyde öngörülebilirlik sağlamaktadır.

D. Yönetmelik m. 72(5) Hükmünün Uygulanmasına İlişkin Meseleler

Yönetmelik m. 72(5) hükmünün uygulanması, muhtemel şu sorulara verilecek yanıtlarla daha açık bir şekilde ortaya konulabilir. İlk olarak, yetkili makam, Yönetmelik m. 72(5) kapsamına girmeyen bir eylem veya durumla ilgili, millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunduğu değerlendirilmesiyse başvuruyu reddedebilir mi? Soruya olumsuz cevap vermek gerekecektir; zira hüküm, nedenleri sınırlı sayıda kaleme alarak, yetkili makamın bu şart açısından takdir yetkisini önemli ölçüde sınırlamıştır.

İkinci soru, yetkili makamın, Yönetmelik m. 72(5)’de yer alan eylem ya da durumun varlığı ya da yokluğu hususunda bir takdir yetkisinin bulunup bulunmadığı hususundadır. Kamu düzeni bağlamında fıkra hükmü, suçun niteliği (taksirle işlenip işlenmediği) ile hapis cezası ve bunun süresini (altı ay) esas almıştır. Taksirli suçlar ve altı aydan az hapis cezasını gerektiren diğer suçlar kamu düzeni bakımından engel bir hâl olarak değerlendirilmemiştir. Şu hâlde hükmün kamu düzeni bakımından, somut belirlemede bulunduğunu, bu nedenle yetkili makamın takdirini gerektiren bir durumun olmadığını söyleyebiliriz.

Yönetmelik m. 72(5)’in millî güvenliğe ilişkin olduğunu değerlendirdiğimiz kısım ile ilgili, ikinci kısımda olduğu gibi bir mahkeme kararından bahsedilmemekte, eylemleri gerçekleştirdiği “*tespit edilenler*” denmektedir. Tespiti hangi makamın yapacağı hususunda fıkra da bir açıklık yoktur. Şu hâlde bu tespitin idare tarafından yapılabileceğini söyleyebiliriz. Yönetmelik de konuya dair bu yönde hükümler getirmiştir. Yönetmeliğin 35. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları bu hususa ilişkindir. Buna göre Türk vatandaşlığını yeniden kazanma talebinde bulunan hakkında millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâlinin bulunup bulunmadığının tespiti için Emniyet Genel Müdürlüğünden (Yönetmelik m. 35(3))¹⁹; diğer yetkili makam kararıyla vatandaşlık kazanma yollarında ise başvuru sahibinin millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâlinin bulunup bulunmadığının tespiti için Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığından ve Emniyet

18 Yönetmeliğin m. 72(5) hükmünün içeriği itibariyle tenkit edilmesi gereken yönleri vardır. Örneğin hükmün “*ertelenmiş, zamaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar*” kısmıyla ilgili haklı eleştiriler için bkz. Mustafa Erkan, “Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 72/5. Maddesinin Kanunilik İlkesi ve Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Bağlamında Değerlendirilmesi” 2019 (14)175-176 Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 329, 330 vd. (*Değerlendirme*).

19 Millî güvenlik bakımından yapılacak araştırmanın sadece Emniyet Genel Müdürlüğünde yapılmasının eksik ve yetersiz kalacağı hakkında görüş için bkz. Erkan, *Kamu Düzeni ve Millî Güvenlik* (n 3) 30.

Genel Müdürlüğünden arşiv araştırması (Yönetmelik m. 35(2)) istenecektir (karş. Yönetmelik m. 28(1)(c), m. 72(1)). Yönetmelikte, yabancıнын millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâlinin bulunup bulunmadığının bu makamlarca tespit edilerek araştırmanın sonucunun açık bir şekilde bildirileceği ifade edilmiştir (Yönetmelik m. 35(4)). Dolayısıyla bu hükümler çerçevesinde millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâlin tespiti görevi, araştırmayı yapacak kurumlara verilmiştir. Tespitin, soyut, farazi isnatlara dayanmaması; millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek eylem ya da durumun başvuru sahibinin şahsında gerçekleştiğinin somut delillerini içerecek şekilde yapılması gerekmektedir²⁰. Sadece kamu düzeni ve/veya millî güvenlik açısından sakıncalıdır ya da sakıncalı olduğu düşünülmektedir şeklinde değerlendirmeler yeterli sayılmamalıdır. Yönetmelik, araştırma yapan kurumların, tespiti yapmasını ve araştırma sonucunu açık bir şekilde bildirmesi gerektiğini de hükme bağlamıştır. Araştırma kurumlarının, arşiv bilgilerine dayanarak sadece olayları ve durumları bildirmeleri yeterli görülmemiştir. Bu durumda, yetkili makamın, araştırma kurumlarının yaptığı ve bildirdiği somut delillere dayanan tespite aykırı bir karar verilebilmesinin mümkün olmadığını, başvuru sahibinin millî güvenlik ve kamu düzeni açısından engel bir hâli bulunup bulunmadığının yetkili makamca tekrar değerlendirilemeyeceğini söyleyebiliriz.

Yönetmelik m. 72(5)'de sayılan eylemlerle ilgili bir mahkeme kararının bulunması ihtimalini de değerlendirmek gerekmektedir. Başvuru sahibinin, söz konusu eylemlerle ilgili yapılan yargılaması neticesinde suçsuzluğunu hükme bağlayan bir mahkeme kararı varsa, artık millî güvenlik bakımından bir engelin bulunduğunu söyleyemeyiz. Kişinin, soruşturmada veya yargılamada adının geçmesi, tek başına vatandaşlık kazanma talebinin reddi için yeterli bir gerekçe olmamalıdır. Mahkeme kararında, başvuru sahibinin eyleminin sabit olduğuna hükmedilmişse, bu karara dayanılarak ret kararı verilecektir; zira tespit mahkeme kararıyla yapılmış olup; idare, bunun aksine bir karar veremez. Yönetmelik m. 72(5)'de sayılan eylemlerden birinden dolayı hüküm tesis edildiğinde, verilen hapis cezasının süresi de önemli değildir.

Netice itibariyle, Yönetmelik m. 72(5) hükmüyle, yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılmasında “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek hâli bulunmama*” şartı belli bir düzeyde öngörülebilir hâle gelmiştir. Artık yetkili makam, fıkra kapsamındaki bir faaliyeti ya da durumu tespit edilen kişinin vatandaşlığı kazanma talebini kabul edemeyecektir²¹. Aynı şekilde fıkra da sayılan eylemler ve durum haricinde bir nedene dayanarak da başvurunun reddedilmemesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Yönetmeliğin 16. maddesinde, m. 72(5) hükmüyle çelişen bir hükme yer verilmiştir. İçeriği itibariyle de problemler taşıyan Yönetmelik m. 16(2)(ç)'ye göre, yabancı

20 Doğan (n 4) 72.

21 Erkan, *Değerlendirme* (n 18) 333.

hakkında herhangi bir suç nedeniyle yürütülen bir yargılama olması veya yabancının hükümlü ya da tutuklu bulunması genel olarak vatandaşlığın kazanılması başvurusunun kabul edilmeme nedenidir. Yönetmelik m. 17(1)(h) hükmünde ise müracaat makamınca oluşturulacak dosyada bulunacak belgeler arasında, herhangi bir suç nedeniyle hakkında kesinleşmiş mahkeme kararı bulunuyorsa bunun onaylı örneğinin bulunması gerektiği belirtilmiştir. Kesinleşmiş mahkeme kararının onaylı örneği, Türk vatandaşlığının kazanılması başvuru formunun (Form No. Vat-3) arkasında belirtildiği üzere başvuru sırasında sunulması gereken belgeler arasındadır^{22, 23}. Buna karşılık yukarıda belirtildiği üzere m. 72(5)'e göre taksirli suçlar ve -millî güvenlik kapsamında sayılan eylemler dışında bir suçtan olmak kaydıyla- altı aydan az hapis cezasını gerektiren mahkeme hükümleri, vatandaşlığı kazanma talebinin reddi nedeni değildir. Dolayısıyla sadece hükmün varlığına dayalı başvurunun kabul edilmemesine ilişkin m. 16(2)(ç), Yönetmelik m. 72(5) hükmü ile çelişmekte ve işlevini engellemektedir. Ayrıca Yönetmelik m. 16(2)(ç)'nin, herhangi bir suç nedeniyle devam eden yargılamanın bulunmasını ve tutukluluk hâlini, vatandaşlık başvurusunun kabul edilmemesi nedeni sayması da problemlidir. Zira suçluluğu henüz sabit olmayan kişi hakkında, aksinin kabulü ile işlem yapılması masumiyet karinesine aykırılık teşkil edecektir²⁴.

Yönetmelik m. 72(5)'le ilgili bir başka problem de sadece belli nitelikteki eylemin tespitini veya taksirli suçlar dışında belli bir sürenin üzerinde hapis cezasını kıstas almasından kaynaklanmaktadır. Yönetmelikte eylemlerin ya da mahkeme kararının güncel olmasından ya da belli bir süreden bahsedilmemiştir. Yönetmelik m. 72(5)'in lafzına göre, başvuru sahibinin geçmişte herhangi bir zamanda gerçekleştirdiği eylem ya da hakkında kasıtlı bir suçtan verilmiş altı aydan fazla hapis cezası varsa vatandaşlık kazanamayacağı sonucu çıkmaktadır. Hatta hüküm altı aydan fazla hapis cezası ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi vatandaşlık kazanılamayacağını açıkça belirtmiştir²⁵. Kişinin eylemine ve hakkında verilen hapis cezasına, herhangi bir süre kısıtlamasına gitmeksizin böyle bir sonuç bağlamak, insanların değişebileceği gerçeğini göz ardı etmektir. Ayrıca hapis cezasına sebep eylemin -taksirli olup olmaması dışında- niteliği de fark etmemektedir. Yönetmelik, kesin ifade tarzı ile yetkili makama herhangi bir hareket alanı bırakmamaktadır. Olması gereken bakımından, eylem üzerinden geçen süre, hapis cezasını gerektiren eylemin niteliği, ceza kararından sonra kişinin tutumu ve davranışları, hapis cezasının infaz edilmesi sırasında ve sonrasında hâl ve tavırları gibi hususların değerlendirilebilmesine imkân sağlayacak şekilde hükmün kaleme

22 'Genel Olarak Türk Vatandaşlığının Kazanılması Başvuru Formu (Form No. Vat-3)' için bkz. <<https://www.nvi.gov.tr/turk-vatandasliginin-kazanilmasi>> Erişim Tarihi: 20.10.2020.

23 Benzer düzenlemeler evlenme yoluyla vatandaşlığın kazanılmasına ilişkin Yönetmelik hükümlerinde de yer almaktadır. Bkz. Yönetmelik m. 25(2)(c), m. 26(1)(e), 'Evlenme Yoluyla Vatandaşlığın Kazanılması Başvuru Formu (Form No. Vat-6). İstisnâf yoldan Türk vatandaşlığının kazanılmasında da "millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel bir hâli bulunmamak" şartı aranmakla birlikte, Yönetmeliğin ilgili hükümlerinde, aynı ya da benzer hükümler söz konusu değildir.

24 Erkan, *Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni* (n 3) 29.

25 Bkz. yuk. dñn. 17.

alınması gerektiğini söyleyebiliriz.

Millî güvenlik ve kamu düzeni açısından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamak şartı, yukarıda belirtildiği üzere Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzeniyle ilgili koruma getirmeyi amaçlamaktadır. Hem TVK m. 11(1)(g) hükmünün yukarıda verilen gerekçesi hem de Yönetmelik m. 72(5)'de sayılan ve millî güvenliğe ilişkin olduğunu değerlendirdiğimiz eylemler Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliğine ilişkindir. Zaten kavramdaki “millî” ibaresi de bunu teyit etmektedir. Ayrıca Yönetmelik m. 72(5)'de geçen hapis cezası, Türk mahkemesi tarafından verilenleri ifade etmektedir. Aksi durum, Türk vatandaşlığının kazanılmasında yabancı bir resmî makamın kararına doğrudan etki tanımak anlamına gelir. Yabancı bir devletin millî güvenliğine ve kamu düzenine aykırı eylemde bulunanların durumları ya da yabancı mahkeme kararına dayalı hapis cezası Türk vatandaşlığının kazanılmasında Yönetmelik m. 72(5) kapsamında değerlendirilemez. Muhtemel bu durumlarda, yetkili makam TVK'nın ilgili hükümlerinde tanınan genel takdir yetkisi çerçevesinde konuyu ele alarak sonuca bağlayabilir.

E. Yetkili Makamın Takdir Yetkisi Bağlamında Şartın Değerlendirilmesi

Yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılmasının tipik özelliği, vatandaşlığın kazanılmasında yetkili makama tanınan takdir yetkisidir. Kanunda aranan şartları taşımak başvuru sahibine Türk vatandaşlığını kazanma hususunda mutlak bir hak bahşetmez (TVK m. 10(1)). Buna uygun olarak ilgili maddelerde, başvuru sahibinin vatandaşlığı -kazanacağı değil- kazanabileceği belirtilmiştir. Vatandaşlığın sadece başvuru sahibinin değil, devletin ve toplumun menfaatleriyle de ilgisinin bulunması, yetkili makama takdir yetkisinin tanınmasını gerektirmiştir. Yetkili makama tanınan bu yetkinin keyfilik anlamına gelmediği, hukuka uygun kullanılması gerektiği hususunda da tereddüt yoktur. Dolayısıyla, vatandaşlığın kazanılması başvurusunun reddi kararı hukukîlik açısından mahkemelerce incelenebilmektedir. Ancak, mahkemenin yerindelik açısından bir değerlendirme yaparak karar vermesi mümkün değildir. Yerindelik bakımından inceleme, mahkemenin kendisini yetkili makamın yerine koyması anlamına gelir. Yetkili makam, vatandaşlık başvurularını incelerken millî güvenlik, kamu düzeni, genel ahlak gibi ölçütlerden hareket ederek kararını verecek, sonuçta kamu yararını temin etmeyi hedefleyecektir.

Millî güvenlik ve kamu düzeni, yetkili makamın takdir yetkisi dâhilinde olan bir konu olmasına rağmen, neden TVK'da Türk vatandaşlığının yetkili makam kararıyla kazanılmasında aranan bir şart olarak yer almıştır? TVK'nın bu hükümleri bir çelişki doğurmakta mıdır? Soruya verilecek cevap, Yönetmelik m. 72(5)'in TVK'ya aykırı olup olmadığı hususunda da sonuç doğuracaktır.

Sonda söyleneceği baştan belirtelim TVK'nın ilgili hükümlerinde bir çelişkinin olmadığını düşünüyoruz. İlk olarak kanun koyucunun ve kanunun abesle işteğal etmeyeceği düşüncesiyle, düzenlemelerin bu çerçevede ele alınması gerekmektedir. Kanımızca, yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılmasında aranan “*millî güvenlik ve kamu düzeni*” ya da sadece “*millî güvenlik*” bakımından engel teşkil edecek hâli bulunmamak şartı, başvuru sahibinin şahsı ile ilgilidir. Açık ifadeyle, vatandaşlığa alınma talebinin, başvuru sahibi yabancıнын bu kapsamdaki faaliyetleri veya durumu nedeniyle reddedilip reddedilmeyeceği meselesine ilişkindir. Millî güvenlik ve kamu düzeni kavramlarının TVK'da bir tanımının ya da net bir kapsamının bulunmaması, yetkili makamın ilgili bakımından getirilen bu şart bakımından çok geniş bir takdir yetkisine sahip olması sonucunu doğuracaktır. Belirtildiği üzere, -içeriği/kapsamı haklı olarak eleştirilebilirse de- ilgili açısından millî güvenlik ve kamu düzeni şartı bağlamında Yönetmelik m. 72(5) hükmü, böyle bir sonucu, eylemleri belli bir düzeyde somutlaştırarak önemli ölçüde engellemiştir.

Yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması yollarında yetkili makama tanınan takdir yetkisinin bir anlamının kalıp kalmadığı hususunda şunları söyleyebiliriz: Millî güvenlik, kamu düzeni bakımından sakınca, sadece vatandaşlığa alınan kişinin şahsı ile ilgili olmayabilir. Daha açık ifade edersek, millî güvenlik bakımından başvuru sahibinin şahsında engel teşkil edecek bir hâli bulunmamakla birlikte, devletin dış politikası, uluslararası ilişkilerdeki çıkarları çerçevesinde de talebin değerlendirilmesine ihtiyaç bulunabilir. Örneğin bazı devlet vatandaşlarının ya da yurt dışındaki belli bir coğrafi alandan kişilerin başvurularının, dış politika mülahazaları kapsamında değerlendirilmesinde takdir yetkisinin işlev göreceğini belirtebiliriz²⁶. Başvuran kişinin önceki eylemleri Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliğine veya kamu düzenine ilişkin olmayabilir yahut yabancı mahkeme kararıyla kişi mahkûm edilmiş olabilir. Bu ihtimallerin, Yönetmelik m. 72(5) kapsamında değerlendirilebilmesi mümkün değildir. Yetkili makam, bu takdirde, vatandaşlığı kazanma talebini, genel takdir yetkisi çerçevesinde değerlendirecektir.

II. Millî Güvenlik Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâlin Bulunmaması Şartının Türk Vatandaşlığının Yeniden Kazanılmasında Doğurduğu Bazı Sonuçlar

A. Şartın Kapsamı

Makale konusu itibariyle, vurgulanması gereken bir diğer husus, kanun koyucunun bilinçli bir şekilde şartı sadece millî güvenlikle sınırlı tutması nedeniyle, Yönetmelik m. 72(5)'in kamu düzeniyle ilgili olduğu değerlendirilen kısmının Türk vatandaşlığının

26 Bir dönem Türkiye'nin Türk asıllı Kıbrıslıların Türk vatandaşlığına alınmalarını istemeyen bir dış politika takip ettiği hakkında bkz. Nomer (n 12) 75.

yeniden kazanılması başvurularında nazara alınamayacağıdır. Buna göre, Türk vatandaşlığını yeniden kazanma başvurusunda bulunan kişi, taksirli olmayan bir suçtan dolayı altı aydan fazla ceza almış olsa dahi, ceza hükmünün konusu olan suç millî güvenlikle ilgili sayılan eylem tiplerinden birine girmediği sürece, kişinin vatandaşlığa alınma talebinin değerlendirilmesinde etki doğurmayacaktır. Çünkü ifade edildiği üzere, kanun koyucu, kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamayı bilinçli bir şekilde TVK Tasarısından çıkarmıştır. Ayrıca diğer yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılması yollarının bazılarında, herhangi bir suç nedeniyle hakkında kesinleşmiş mahkeme bulunuyorsa bunun onaylı örneğinin başvuru dosyasında bulunması aranırken (bkz. Yönetmelik m. 17(1)(h); m. 26(1)(e)), Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması başvurusu için gerekli belgelerin sayıldığı Yönetmeliğin 23. maddesinde böyle bir gereklilikten bahsedilmemesi de, kamu düzeni bakımından bir değerlendirme yapılmayacağını teyit etmektedir.

B. Kaybettirme Kararı Verilenlerin Türk Vatandaşlığını Yeniden Kazanması

Millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâlin bulunmaması şartının, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, TVK m. 29 kapsamında haklarında kaybettirme kararı verilmiş kişilerin Türk vatandaşlığını yeniden kazanmaları bakımından da özellikle değerlendirilmesi gerekmektedir.

TVK m. 14'e göre, m. 29 uyarınca haklarında kaybettirme kararı verilenler millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâlinin bulunmaması ve Türkiye'de üç yıl ikamet etmek şartlarıyla Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilirler. TVK'nın 29. maddesinde haklarında kaybettirme kararı verilebilecek kişiler, kaybettirme nedenleri ve yetkili makam belirtilmiştir. Maddenin ilk fıkrasında sayılan kaybettirme nedenleri veya haklarında kaybettirme kararı verilebilecekler şu şekildedir: “a) *Yabancı bir devletin, Türkiye'nin menfaatlerine uymayan herhangi bir hizmetinde bulunup da bu görevi bırakmaları kendilerine yurt dışında dış temsilcilikler, yurt içinde ise mülki idare amirleri tarafından bildirilmesine rağmen, üç aydan az olmamak üzere verilecek uygun bir süre içerisinde kendi istekleri ile bu görevi bırakmayanlar.* b) *Türkiye ile savaş halinde bulunan bir devletin her türlü hizmetinde Cumhurbaşkanının izni olmaksızın kendi istekleriyle çalışmaya devam edenler.* c) *İzin olmaksızın yabancı bir devlet hizmetinde gönüllü olarak askerlik yapanlar.*” Daha sonra 680 Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin²⁷ 75. maddesiyle maddeye ikinci fıkra olarak²⁸ “26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun²⁹ 302 nci, 309 uncu, 310 uncu, 311 inci, 312 nci, 313 üncü, 314 üncü ve 315 inci

27 Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Karar Sayısı: KHK/680, Tarihi: 2.1.2017, RG 6.1.2017/29940 (Mükerrer).

28 Daha sonra hüküm aynen kabul edilmiştir. Bkz. Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, Kanun Numarası: 7072, Kabul Tarihi: 1.2.2018, RG 8.3.2018/30354 (Mükerrer).

29 Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.9.2004, RG 12.10.2004/25611.

maddelerinde yazılı suçlar nedeniyle hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen ve yabancı ülkede bulunması nedeniyle kendisine ulaşılamayan vatandaşlar, bu durumun soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı veya kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından öğrenilmesinden itibaren bir ay içinde vatandaşlıklarının kaybettirilmesi amacıyla Bakanlığa bildirilir. Bakanlıkça Resmî Gazetede yapılan yurda dön ilanına rağmen üç ay içinde yurda dönmeleri halinde, bu kişilerin Türk vatandaşlıkları Cumhurbaşkanlığı kararıyla kaybettirilebilir.” hükmü eklenmiştir. Kaybettirme kararı verme yetkisi Cumhurbaşkanına ait olup; Cumhurbaşkanının bu konuda takdir yetkisi bulunmaktadır. TVK m. 29’da sayılan nedenler gerçekleşmiş ve usul tamamlanmış olsa dahi Cumhurbaşkanı ilgili hakkında kaybettirme kararı vermeyebilir³⁰.

TVK m. 29(2) uyarınca kaybettirme kararı verilebilmesi için vatandaş hakkında Türk Ceza Kanununun 302. ve 309 ilâ 315. maddeleri uyarınca soruşturma veya kovuşturma yürütülmesi gerekir. TCK’nın 302. maddesi “Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak”; 309. maddesi “Anayasayı ihlal”; 310. maddesi “Cumhurbaşkanına suikast ve fiili saldırı”; 311. maddesi “Yasama organına karşı suç”; 312. maddesi “Hükûmete karşı suç”; 313. maddesi “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhli isyan”; 314. maddesi “Silâhli örgüt” ve 315. maddesi “Silâh sağlama” başlıklarını taşımaktadır. TCK m. 312’nin yer aldığı bölümün başlığı “Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar” iken, diğer maddeler ise “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar” başlığını taşıyan bölüm altında yer almaktadır. TVK m. 29(2) uyarınca kaybettirme kararı verilebilmesinin nedeni, belirtilen suçların işlenmiş olması veya işlendiği iddiası değildir. Fıkranın işlerlik kazanması için, soruşturma veya kovuşturma sonunda suçun sabit olduğunun tespitine de gerek bulunmamaktadır. Kaybettirme nedeni, sayılan suçlar nedeniyle yürütülen soruşturma ve kovuşturma esnasında, yabancı ülkede bulunması nedeniyle kendilerine ulaşılamayan vatandaşın, yapılan çağrıya rağmen yurda dönmemesidir.

Bu genel açıklamalardan sonra TVK m. 29 uyarınca haklarında kaybettirme kararı verilen kişilerin Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilmelerinin çok zor olduğunu belirtmek gerekir. Kaybettirme kararına dayanak eylemleri gerçekleştirenlerin genelde yurt dışında olacaklarını söyleyebiliriz³¹. Özellikle TVK m. 29(2)’de sayılan kaybettirme nedeninin en önemli unsuru kişinin çağrıya rağmen yurda dönmemesi olduğundan TVK m. 14’de aranan Türkiye’de üç yıl ikamet etme koşulunu yerine getirebilmeleri çok zordur. Zira her şeyden evvel, bunların, yabancılar mevzuatı hükümleri nedeniyle hukuka uygun bir şekilde Türkiye’ye giriş yapabilmeleri güçtür.

30 Örneğin 05.06.2017 tarih ve 30087 tarihli Resmî Gazetede İçişleri Bakanlığı tarafından TVK m. 29(2) uyarınca isimleri ve bilgileri belirtilen kişilere duyuru yapılmasına ve TVK m. 29(2)’deki süreç tamamlanmasına rağmen, bunlar hakkında kaybettirme kararı verilmemiştir.

31 TVK m. 29(1) kapsamında kaybettirme kararı verilebilmesi için ilgilinin yurt dışında bulunması zorunluluğu yoktur. Bununla birlikte bunların normal zamanlar için yurt içinde olmaları halinde, gerekli cezaî süreçlerin yürütülmesinin önünde bir engel bulunmadığından haklarında kaybettirme kararının verilmesine gerek olmayacağını; ancak savaş, isyan gibi olağanüstü dönemlerde kaybettirme yaptırımının işletilebileceğini söyleyebiliriz. TVK m. 29(2)’da sayılan eylemlerin ciddiyetine rağmen bunların tek başına kaybettirme nedeni sayılmaması da bu düşüncemizi teyit etmektedir.

İkinci olarak, kaybettirme kararı verilmesinden sonra ilgilinin bir şekilde Türkiye'ye döndüğü ve ikamet koşulunu sağladığını farz etsek dahi, Türk vatandaşlığını yeniden kazanma talebi, ancak kaybettirme kararına doğrudan veya dolaylı dayanak teşkil eden eylemin Yönetmelik m. 72(5)'de sayılan kapsamda olmaması ihtimalinde kabul edilebilir. Bununla birlikte TVK m. 29'da kaybettirme nedeni olarak sayılan eylemlerin, Yönetmelik m. 72(5)'de millî güvenlik kavramı içinde sayılan eylemlerden bir veya birkaçı içinde değerlendirilebilecek nitelikte olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda, yukarıda detaylı açıklandığı üzere, Yönetmelik m. 72(5) hükmü, yetkili makamın takdir yetkisini önemli ölçüde daralttığından söz konusu fıkra kapsamında olduğu tespit edilen bir yabancıнын Türk vatandaşlığını yeniden kazanma talebinin kabulü mümkün değildir.

TVK m. 29 kapsamında haklarında kaybettirme kararı verilenlerin Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilmesi, ancak Türkiye'ye gelerek ikamet şartını gerçekleştirmeleri ve doğrudan ya da dolaylı olarak kaybettirme nedeni sayılan ve millî güvenlik kapsamında değerlendirilen eylemlerin ilgili tarafından gerçekleştirilmediğinin tespiti hâlinde söz konusu olabilir. TVK m. 29(2) uyarınca kaybettirme kararıyla Türk vatandaşlığını kaybeden kişinin, yapılan yargılama sonunda suçsuzluğunun sabit olması ve beraat etmesi hâlini bu duruma örnek olarak verebiliriz.

Son olarak TVK m. 43'ün, 7039 sayılı Kanunla değişik metninin üçüncü fıkrasına da değinmek gerekir. Söz konusu fıkra, millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek hâli bulunanların taleplerinin İçişleri Bakanlığı tarafından reddedileceğini hükme bağlamaktadır. TVK m. 43'ün birinci ve ikinci fıkraları uyarınca Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasında yetkili makam zaten İçişleri Bakanlığı olarak tayin edilmiştir. Şu hâlde, İçişleri Bakanlığının yetkisine dair üçüncü fıkrada getirilen hüküm, olanın teyidinden öte bir yenilik getirmemektedir³².

Sonuç

TVK'ya göre Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması yolu hariç yetkili makam kararıyla ve evlât edinilme yoluyla vatandaşlığın kazanılması hâllerinde “*millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama*” şartı aranmaktadır. Bununla birlikte Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasında ise “*millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama*” şartı aranmış olup; amaç, bu yoldan vatandaşlığın kazanılmasını kolaylaştırmaktır.

“*Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmama*” şartı, TVK ile kabul edilmiştir. Mülga 403 sayılı TVK döneminde, kanunda açıkça düzenlenmemekle birlikte, uygulamada, idarî düzenlemeler gereği bu şart aranmıştır. O dönemde kanunîlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülerek uygulama eleştirilmiştir.

³² Erkan, *Değişiklikler* (n 5) 433.

TVK’da açıkça düzenlenmesi ile uygulamada aranan şartın kanunî dayanağa kavuştuğu belirtilmiştir. Buna karşılık, yetkili makamın vatandaşlığa alıp almama hususundaki takdir yetkisi dâhilinde millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından da değerlendirme yapabileceği, buna rağmen yine takdir yetkisine dayalı bu şartın getirilmesine yönelik eleştiriler de dile getirilmiştir.

Şartın değerlendirmesinde “millî güvenlik” ve “kamu düzeni” kavramı çok önemli bir yere sahiptir. Kavramların kapsamına dair geniş ya da dar yorumlar, vatandaşlığın kazanılması taleplerinin değerlendirilmesinde doğrudan etki doğuracaktır. TVK’da söz konusu kavramların tanımı yapılmamış; hangi hâllerin millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edeceğini tespit etmemizi sağlayan bir çerçeve sunulmamıştır. TVK’nın madde gerekçesinde yer verilen açıklamalar da fikir vermekle birlikte tatmin eden bir netliğe sahip değildir. Vatandaşlığın kazanılması gibi önemli bir konuda soyut ve içeriği muğlâk kavramların kullanılması yetkili makamın takdir yetkisini çok genişletmekte, bireyler açısından öngörülebilirliği kaldırmaktadır.

Yönetmelikte, metninde kavramların isimleri açıkça zikredilmemekle birlikte, “millî güvenlik ve kamu düzeni” kavramlarının içeriğini tespit etmemizi ve dolayısıyla belli bir düzeyde öngörülebilirliği sağlayan bir hüküm mevcuttur. Oldukça uzun olan söz konusu hükümde, özetle, belirlenen eylemleri gerçekleştirdiği tespit edilenlerin ve taksirli suçlar hariç haklarında altı aydan fazla hapis cezası bulunanların Türk vatandaşlığını kazanamayacakları belirtilmiştir. Hükümde millî güvenlik ve kamu düzeni kavramlarının kapsamı içinde değerlendirebilecek hususlar sayılmıştır. Böylece yetkili makamın takdir yetkisi daraltılmış ve belli bir düzeyde öngörülebilirlik sağlanmıştır. Takdir yetkisini sınırlama gibi bir işleve sahipken, diğer yandan m. 72(5) özelinde bunun olumsuz sonuçları da vardır. Örneğin hükümde sayılan eylemlerde bulunanların ve taksirli suçlar hariç altı aydan fazla hapis cezası alanların Türk vatandaşlığını kazanamayacakları belirtilmiş; ancak, süre açısından bir sınırlama getirilmemiştir. Hatta hapis cezasının ertelenmesi, zamanaşımına uğraması, hükmün açıklanmasının geriye bırakılması, paraya çevrilmesi veya affa uğraması dahi, m. 72(5)’in açık ifadesi nedeniyle sonucu değiştirmemektedir. Hükmün, süre, hapis cezasına konu eylemin niteliği ve güncel şartlar bakımından değerlendirme yapabilmeyi sağlayacak şekilde yeniden kaleme alınması uygun olacaktır.

TVK’da aranan “*millî güvenlik ve kamu düzeni*” ya da sadece “*millî güvenlik*” bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmama şartının başvuru sahibinin şahsında yapılacak değerlendirmeyi içerdiğini düşünüyoruz. Şart aynı zamanda Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzeniyle ilgili düzenleme getirmiştir. Yönetmelik hükmünde geçen hapis cezası ibaresinin, terminolojisine de bakarak, Türk mahkemelerince verilen kararları kasd ettiğini söyleyebiliriz. Aksi takdirde yabancı mahkeme kararına Türk vatandaşlığının kazanılması/kazanılmaması hususunda

doğrudan etki tanımak bir sonuç doğacaktır. Başvuru sahibiyle ilgili olmayan hususlar ya da başvuru sahibinin Türkiye Cumhuriyetini doğrudan etkilemeyen tutum ve davranışları veya yabancı mahkeme tarafından verilen bir ceza kararı da Türk vatandaşlığının kazanılmasında gündeme gelebilir. Yetkili makam, kendisine tanınan genel takdir yetkisi çerçevesinde, bu hususların varlığını da değerlendirerek başvurunun kabulüne veya reddine karar verebilecektir. Ancak, Yönetmelik m. 72(5)'in kapsamına giren hususlarda, yetkili makamın genel takdir yetkisini kullanabilmesi mümkün değildir; başvurunun Yönetmelik m. 72(5) hükmü uyarınca karara bağlanması gerekmektedir.

Kanun koyucu şartta yer alan kamu düzeni kavramını, bilinçli bir şekilde çıkardığından, yetkili makamın Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması başvurularında kamu düzeni açısından değerlendirme yapması mümkün değildir. Yönetmelik m. 72(5) hükmü, Türk vatandaşlığının yeniden kazanılmasında millî güvenlikle ilgili belirlenen çerçevede ele alınmalıdır. Yetkili makamın sahip olduğu genel takdir yetkisi kapsamında da kamu düzeni açısından değerlendirme yapamayacağını düşünüyoruz.

TVK m. 14, haklarında kaybettirme kararı verilen kişilerin Türk vatandaşlığını yeniden kazanmalarına ilişkin hüküm getirmiştir. Buna göre TVK m. 29 uyarınca haklarında kaybettirme kararı verilenler “*millî güvenlik bakımından engel bir hâlinin bulunmaması*” ve “*Türkiye’de üç yıl ikamet etme*”si şartıyla Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilirler. TVK m. 29’daki eylemler genelde ilgilinin yurt dışında bulunduğu eylemlerdir. Özellikle TVK m. 29(2)’de kabul edilen kaybettirme nedeni, millî güvenlik kapsamında değerlendirilebilecek belli suçlar nedeniyle hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen Türk vatandaşının yurt dışında bulunduğundan kendisine ulaşamaması ve yurda dönmesi için yapılan çağrıya riayet etmemesidir. Dolayısıyla haklarında kaybettirme kararı verilenlerin, Türkiye’de ikamet etme şartını yerine getirmelerinin mümkün olmadığını söyleyebiliriz. İkinci olarak, TVK m. 29 hükmündeki kaybettirme nedenleri göz önünde bulundurulduğunda, bunlar genelde millî güvenlik kapsamında değerlendirilebilecek niteliktedir. Yönetmelik m. 72(5)’de sayılan eylemlerden birinin kapsamına girdiğinin tespiti hâlinde, kişinin Türk vatandaşlığını yeniden kazanma talebinin kabulü mümkün değildir. Çünkü Yönetmelik m. 72(5) hükmünün lafzı, yetkili makama herhangi bir takdir yetkisi tanımamaktadır.

TVK m. 29 kapsamında haklarında kaybettirme kararı verilenlerin Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilmesi, Türkiye’de ikamet şartını yerine getirmeleri ve doğrudan ya da dolaylı olarak kaybettirme nedeni sayılan ve millî güvenlik kapsamında değerlendirilen eylemlerinin, ilgili tarafından gerçekleştirilmediğinin tespiti hâlinde söz konusu olabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliyografya/Bibliography

- Aybay R, Özbek N and Ersen Perçin G, *Vatandaşlık Hukuku* (1st edn, Siyasal 2019).
- Aygül M, 'Evlât Edinme Yolu ile Vatandaşlığın Kaybedilmesi ve Kazanılması' (2012) 99 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 45-80.
- Dardağan Kibar EG, 'Türk Vatandaşlığının İradî Olarak Kazanılması' in Arzu Alibaba and Ulvi Nail Gül (eds), *Prof. Dr. Esin KONANÇ Anısına TC-KKTC Karşılaştırmalı Vatandaşlık Hukuku Sempozyumu* (DAÜ 2016) 39-60.
- Dardağan Kibar EG, 'Türk Vatandaşlık Mevzuatı ve Güncel Gelişmeler Işığında Vatandaşlığın Kanunîliği İlkesi' in Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz and Lale Ayhan İzmirli (eds), *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler Sempozyumu* (Savaş 2019) 3-16.
- Doğan V, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (16th edn, Savaş 2020).
- Erdem BB, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (7th edn, Beta 2019).
- Erkan M, 'Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 72/5. Maddesinin Kanunilik İlkesi ve Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması Bağlamında Değerlendirilmesi' 2019 (14)175-176 Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 329-356. (Değerlendirme)
- Erkan M, 'Türk Vatandaşlığı Kanununda 7039 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi' (2019) 29(2) Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni 415-446. (Değişiklikler)
- Erkan M, 'Türk Vatandaşlığının Sonradan Kazanılmasında 'Millî Güvenlik' ve 'Kamu Düzeni' Kavramlarının İncelenmesi' in Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz and Lale Ayhan İzmirli (eds), *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler Sempozyumu* (Savaş 2019) 329-356. (Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni)
- Erten R, 'Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı'nın Türk Vatandaşlığının Kazanılmasına İlişkin Hükümleri Hakkında Değerlendirmeler' (2008) 66(4) Ankara Barosu Dergisi 36-61.
- Güngör G, *Tâbiyet Hukuku* (8th edn, Yetkin 2020).
- Nomer E, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (24th edn, Filiz 2018).
- Okay Tekinsoy Ö, *İdare Hukukunda Kamu Düzeni Kavramı* (XII Levha 2011).
- Reçber K and Özgenç Z, '5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunundaki Bazı Boşluklar' (2016) 74(1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 373-387.
- Tanrıbilir FB, 'Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısının Vatandaşlığın Kazanılmasına İlişkin Hükümleri' (2008) 75 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 27-62.
- Tiryakioğlu B, 'Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısına Göre Vatandaşlığın Yetkili Makam Kararıyla Kazanılması' in Vahit Doğan, Feriha Bilge Tanrıbilir and Banu Şit (eds), *Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı Sempozyumu* (Seçkin 2008) 79-96.

‘Genel Olarak Türk Vatandaşlığının Kazanılması Başvuru Formu (Form No. Vat-3)’ <<https://www.nvi.gov.tr/turk-vatandasliginin-kazanilmasi>> Erişim Tarihi: 20.10.2020.

‘Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/458)’ <<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss90.pdf>>, Erişim Tarihi 15.09.2020.

